

V

VACA. On va escriure Maragall *La Vaca Cega*? Uns diuen a Núria, però és inconcebible que fos en aquella alta vall sense prats, on ell no estuejà mai, «la llòbrega vall de Núria» com li diu en l'excursió que hi féu [l'excursió que inspirà «L'Elogi de la Paraula, 1905», «aquella canal ---» *O.C. Per. 727a, 665b7*]; altres a St. Joan de les Ab. i això sí que pot ser (hi estuejava, 1893, *O.C. 1109b*). Vaig escriure un cop que fou a Senillers, creient recordar que m'ho havia dit qui podia saber-ho millor que ningú, el seu màxim amic i deixeble Josep Pijoan; però guardem-nos d'assegurar les reminiscències de què no tenim nota escrita. Tanmateix hi donen una gran versemblança els mots que escrivia ell a Pijoan l'11-VIII-1905: «comprenc que a l'estat d'esperit --- de vostè, li convinga millor la bella humil d'aqueixa vall de Senillers --- Ja em sembla que el veig tot sol pels viarans cap a Mussa, reposant en la soledat el seu cap tan ple de pensament; i refrescar son cor ardent en l'íntima frescor dels cap-altars, assegut en alguna carena, pels alts de Traverseres --- on hi havia un noguer immens a prop d'un m o l í [topa de morro en l'esmolada pica ---] --- que la seva ombra donava una sensació de fermesa i durada; també recordo un prat molt inclinat en el fons, de l'altra banda de l'aigua — que els migdies hi eren molt dolços: aquests eren els meus llocs predilectes, i l'esglesia de Mussa que s'hi reposava tan bé de la pujada; als estanys [d'Arànsers] no hi havia arribat mai». (*O.C. Per. 1042a*)

Realment consta que Maragall escrivia *La Vaca Cega* a St. Joan de les Abadesses en l'agost de 1898, per un fragment que s'ha donat a conèixer d'una carta incompleta a Anton Roura: «En *L'Avenç* trobaràs una poesia que vaig fer a St. Joan, *La Vaca Cega*» (*O.C. 1960, 1110a*) però com que la carta restà mutilada darrere aquest mot no estem segurs que no hi hagués res més sobre el poema: com que havia estat a Senillers, pocs mesos abans (1106b), resta probable pel passatge que hi ha transcrit, que venia d'allà la inspiració, i fins potser el començament de la composició del poema.

I ja que parlem d'aquest poema i de la manca d'humorisme que solen atribuir al seu autor, és bo de citar un tret de fantàstic ultracortès humorisme que gastà amb Teodor Llorente, en escriure a l'autor de la traducció castellana: «que el meu original fos digne de la trad. Aquell vers final: *lánguida y mustia la tendida cola* té una força plàstica [!!] que jo mai hauria alcançat» (1909, *O.C. 1960, 1006b25f.*). Crec recordar que m'ho havia dit En Pijoan i ho dono.

VAMELLARA. Per explicar-nos la difícil expressió menorquina *vamellara*, al·legava jo una formació a base d'una frase amb la partícula *ara* aglutinada, en el seu valor quasi-explicatiu. Una aglutinació paral·lela sembla haver donat lloc a una singularitat afectiva, usada repetidament pel B. de Maldà, *pestara*: «què *pestara* ---», «No sé què *pestara* les havien los sagristans en remenar les floretes i ornatos---», i sovint en tal combinació en el *Calaix de Sastre* (p. ex., aquí a. 1793, II, 95): sens subte contracció de *no sé què pesta ara*---, tal com a Menorca *veiam ell ara*...

VAS, EXTRAVASACIÓ. *Vessar* i *vessament* no és bo (Fabra el rebutjava), evoca cosa fisiològica o anatòmica per a una que hem d'encarar com a patològica.

Embassament encara és ben pitjor perquè indica cosa feta exprés amb utilitat (per regar conreus etc.) o tolla de pantà, és com empantanegament. Fóra millor *un sobreeixit* de sang, cf. *fel sobreeixit*.

VEDRE. No es va usar sols en el Pallars, almenys en altre temps, car en un document de Solsona es posa com afr. E. de Riner o de *Mo Farrat* (Mont? Moli?), afr. or. «in *ipso vedre* qui est cultum» doc. de l'a. 1073 de l'Arxiu de Solsona. Entenc «en [l'antic] terme (o devesa) que ara és cultivada». Bon argument per retractar l'etimologia pre-romana i admetre que tanmateix pot venir del llatí vulgar *VETEREM* en el sentit de lloc que era posseït d e s d' a n t i c, que més tard fou devesa i després pogué tornar a ser conreat.